

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 05 (242) 2023. gada maijs

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā 2
- Atbalsts ieguldījumiem preventīvajiem un biodrošības pasākumiem 2
- Sezona laukstrādnieku nodoklis 3
- Sērgu periods prasa īpašu piesardzību .. 4
- Potenciāls, kuru sarežģīt un attīstīt 6
- Dānijas daudzveidīgā dārzeņu bioloģiskā audzēšana 8
- LEADER "Dižprojekts 2024" – "Robotika izglītībā: Nākotnes iespējas" 10
- No bērības sapņa līdz mūsdienīgai klīnikai 11
- Pievienojies ES iniciatīvai "Par 3 miljardiem koku vairāk"! 12
- Virzība uz veselīgāku augsni Eiropā 13
- Laukaugu prognozes – piesardzīgi pozitīvas 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2025. gada jūnijā. 14
- Vietas izvēlas savus saimniekus 15

AKTUALITĀTES

ES APMAKSĀTĀS KONSULTĀCIJAS: ATBALSTS LAUKSAIMNIEKIEM UN MEŽSAIMNIEKIEM

Saimniekus, kuriem nepieciešams padoms resursu efektīvākai izmantošanai, aktuāla informācija augkopības, lopkopības vai mežsaimniecības nozarē, izpratne par savstarpējās atbilstības prasībām un videi draudzīgu saimniekošanu, aicinām vērsties pie LLKC konsultantiem birojos visā Latvijā un pieteikties individuālām konsultācijām atbalsta pasākuma "Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi" apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" ietvaros, kas tiek 100% finansētas no Eiropas Savienības līdzekļiem.

Atbalsts ir pieejams dažādās jomās:

Augkopība: konsultācijas par augu maiņas, mēslošanas, zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošanas un augu aizsardzības plānu izstrādi, lauku vēsturi, kultūraugu kaitēkļu uzskaiti un daudz ko citu.

Lopkopība: konsultācijas par pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku slimību un labturības, kā arī identifikācijas un reģistrācijas jautājumiem.

Mežsaimniecība: meža īpašumu apsekošana, mežaudzes bioloģiskās daudzveidības novērtēšana, cirsma novērtēšana galvenajā cirtē, konsultācijas par meža kaitēkļiem, slimībām un apsaimniekošanas ieteikumi.

Ekonomika: klienta saimniecības ekonomisko resursu izvērtēšana, biznesa plānu sagatavošana, bruto segumu aprēķins, kā arī lauku saimniecību ekonomiskā analīze.

Konsultācijas sniedz praktiskus padomus un risinājumus, kas palīdz saimniecībām būt ilgtspējīgākām, samazinot klimata negatīvo ietekmi un nodrošinot noturību pret tā izmaiņām.

Atbalsta saņēmēji un mērķis

Individuālās konsultācijas pieejamas lauksaimniecības vai mežsaimniecības nozarē iesaistītām juridiskām un fiziskām personām, zemes īpašniekiem un tiesiskajiem

valdītājiem. Programmas galvenais mērķis ir sniegt atbalstu saimniecību ekonomisko rādītāju uzlabošanā, sekmējot ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežsaimniecību.

Kā pieteikties?

Lai saņemtu individuālas konsultācijas lauksaimniecībā, jā-sazinās ar tuvāko LLKC biroju, savukārt par mežsaimniecības jautājumiem – ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru. Pieteikties konsultāciju atbalstam var arī internetā: www.llkc.lv

*Individuālu konsultāciju sniegšana notiek Latvijas LAP 2014.-2020. gadam pasākuma "Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi" apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" ietvaros (ID Nr. ZM/2023/3_ELFLA), ar 14.08.2023. noslēgtu līgumu starp Lauku atbalsta dienestu un LLKC Nr. 10.2.1-2.36/23/P19. Projekta Nr. 23-00-A00201-000002. *

Informāciju sagatavoja LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļa

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" APRĪĻA NUMURĀ

Lai arī Latvija dzīvnieku slimību ziņā šobrīd atrodas tā sauktajā zaļajā zonā, tas ir – reģionā, kas īpaši bīstamu un lipīgu slimību maz skarta, tomēr briesmas ir tepat pie durvīm. Par to, kas jāzina zemniekiem, lai no slimībām pasargātos, un kā valsts rīkosies, ja slimības būs klāt, žurnāla aprīļa numurā stāsta Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) ģenerāldirektors Māris Balodis.

Kā Vidzemes vidienē – Cēsu novada Zosēnu pagastā – darbojas piensaimnieku kooperatīvs "Drusti" un par tā sniegto atbalstu biedriem stāsta kooperatīva vadītājs Ainārs Krieviņš.

Grāmatvedības rubrikā LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa skaidro, kādos gadījumos darba devējs drīkst apmaksāt darbinieka medicīniskos izdevumus, kā arī atgādina par iespējām sezonas laukstrādnieka nodokļa piemērošanā.

Par kokšķiedras kvalitātes nozīmi skābbarībā un SIA "Ogres piens" pieredzi kvalitatīvas skābbarības izēdināšanā raksta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa.

Kādi ir ekonomiskie zaudējumi ga-

nāmpulku īpašniekiem masītu gadījumos, skaidro veterinārārsts Dainis Arbidāns. Ar ko labāk barot teļus – ar piena aizstājēju vai koptienu, raksta LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta.

Par redzēto un dzirdēto vaislas jaunbullu izsolē, kas aprīļa sākumā Liellopu izsoļu namā notika jau ceturto reizi, raksta LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozares redaktore Silvija Dreijere. Savukārt par jaunu un inovatīvu metodi ganāmpulka izkopšanai, izmantojot genoma un mikrobioma testu rezultātus, raksta LLKC lopkopības konsultante Santa Ķimerāle.

Saimnieku pieredzes rubrikā raksts par "Ozolu jēriem" Valmieras novada Brenguļu pagastā, kur saimnieko Elvis Jirgensons. Saimniecību izveidoja Elvja vecāki Linda un Dailis Jirgensoni, kuri šobrīd vairāk pievērsušies tieši jēru gaļas produkcijas sagatavošanai pircējiem.

Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitū vērtēšanas speciāliste Dina Avotiņa raksta par to, kādi darbi darāmi, uzākot aitū ganīšanas sezonu.

Kas jāņem vērā, izlemjot māsaimniecībā ieviest vistu ganāmpulku, skaidro Latvijas Apvienotās putnko-

pības nozares asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2025_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

ATBALSTS

ATBALSTS IEGULDĪJUMIEM PREVENTĪVAJIEM UN BIODROŠĪBAS PASĀKUMIEM

No šā gada 15. maija lauksaimnieki var iesniegt projektu pieteikumus divās aktivitātēs preventīviem un biodrošības pasākumiem.

Lauku atbalsta dienests aicina ņemt vērā, kā pieteikšanās abiem pasākumiem tiek uzsākta maijā, bet atšķiras projektu pieņemšanas beigu datumi.

Pasākums aitkopības saimniecībām preventīvajiem pasākumiem

No 2025. gada 15. maija līdz 30. decembrim aitkopības saimniecības var pieteikties atbalsta pasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās konkurētspējai" (LA 4.1.1. pasākuma otrā kārtā) preventīviem ieguldījumiem.

Mērķis ir atbalstīt aitkopības saimniecības, lai tās var veikt žogu izveidi un sargsuņu iegādi. Pieejamais publis-

kais finansējums aitkopības saimniecībām ir 471 tūkstošis eiro.

Pasākums liellopu, aitū un kazu saimniecībām biodrošības pasākumu īstenošanai

No 2025. gada 15. maija līdz 16. jūnijam var pieteikties atbalstam "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības dzīvnieku labturības uzlabošanai un biodrošības pasākumu īstenošanai" (LA 4.1.3. pasākuma kārtā) biodrošības pasākumu īstenošanai liellopu, aitū un kazu saimniecībās.

Mērķis ir uzlabot dzīvnieku turēšanas apstākļus novietnēs – dzīvnieku labturību, vienlaikus uzlabojot arī dzīvnieku veselību un samazinot antimikrobiālo līdzekļu lietošanu, kā arī īstenot biodrošības pasākumus. Otrās kārtas publiskais finansējums ir noteikts 2 miljoni eiro.

SVARĪGI! Finansējums pare-

dzēts, lai mazinātu potenciālos riskus dzīvnieku mutes un nagu sērgas izplatībai un veicinātu ieguldījumus biodrošības pasākumu īstenošanā liellopu, aitū un kazu saimniecībās.

Abu minēto atbalsta pasākumu iesniegto projektu īstenošanas beigu datums, ja tiek ieguldītas investīcijas ražošanas pamatlīdzekļu iegādei – viens gads un seši mēneši no Lauku atbalsta dienesta lēmuma apstiprināšanas. Ja tiek veikta būvniecība, pārbūve un iegādāti ražošanas pamatlīdzekļi, tad projektu īstenošanas termiņš ir divi gadi pēc dienesta lēmuma pieņemšanas brīža.

Atbalstu iespējams saņemt Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam (KLP SP) ietvaros. **LL**

LAD informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻI

SEZONAS LAUKSTRĀDNIĒKU NODOKĻIS

Kā katru gadu, 1. aprīli ir sākusies sezona, kurā lauksaimnieki drīkst nodarbināt strādniekus atvieglotā nodokļu režīmā. Sezona ilgst līdz 30. novembrim. Atvieglotais režīms nozīmē to, ka strādniekiem aprēķinātajai samaksai piemēro nodokli 15 procentu apmērā. Ja, piemēram, strādniekam tiek aprēķināta atlīdzība 20 eiro, tad tiek ieturēts nodoklis 3 eiro apmērā un strādniekam izmaksā 17 eiro.

Sezonas laukstrādnieku režīms paredzēts augļu, ogu un dārzeņu audzētājiem, kā arī piemērojams gadījumos, kad strādnieki lasa akmeņus no lauka. Lai saprastu, vai lauksaimnieks atbilst kritērijiem, kas ļauj piemērot sezonas laukstrādnieku nodokļa režīmu, jāiepazīstas ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.12 panta prasībām:

- lauksaimniekam īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā ir lauksaimniecībā izmantojama zeme, ko tas izmanto augļu koku, ogulāju vai dārzeņu audzēšanai (ja sezonas laukstrādnieku nodarbina akmeņu lasīšanas darbos sējumu, stādījumu vai zālāju platībās, tad neattiecas nosacījums par to, ka zemes platība jāizmanto augļu koku, ogulāju vai dārzeņu audzēšanai);

- lauksaimnieks ir pieteicis zemi ilgtspēju sekmējošā ienākuma pamatbalsta saņemšanai;

- lauksaimnieks nav mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

Katrai fiziskajai personai, kura varētu tikt nodarbināta sezonas darbos, arī ir noteikti ierobežojumi:

- vienā dienā sezonas laukstrādnieku režīmā drīkst strādāt tikai pie viena lauksaimnieka;

- sezonas laikā nodarbinātības dienu skaits nedrīkst pārsniegt 90;

- sezonas laikā laukstrādnieka ienākums nedrīkst pārsniegt 3000 eiro.

Ieturētais nodoklis atkarībā no ienākuma apmēra mēnesī tiek attiecināts tikai uz iedzīvotāju ienākuma nodokli vai sadalīts starp iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Ieturētā nodokļa sadalījums ir redzams mēneša kopsavilkumā.

Sezonas laukstrādnieku nodokli drīkst

piemērot arī nerezidentu ienākumam.

Sezonas laukstrādniekus katru nodarbināšanas dienu reģistrē Lauku atbalsta dienesta EPS. Tāpat katras dienas noslēgumā EPS jāpiereģistrē katram strādniekam aprēķinātā atlīdzība. Mēneša beigās EPS tiek sagatavots kopsavilkums, kas jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā.

Algas nodokļa grāmatiņa skolēnam

Valsts ieņēmumu dienests ir sagatavojis informatīvo materiālu par to, kā skolēnam saņemt algas nodokļa grāmatiņu. VID piešķir algas nodokļa grāmatiņu, pamatojoties uz iesniegumu, kurā jānorāda pamatinformācija – bērna vārds, uzvārds, personas kods, kā arī darba devējs un darba attiecību uzsākšanas datums. Nepilngadīgam bērnam, kuram vēl nav algas nodokļa grāmatiņas, nav EDS pieslēguma, kā arī nav reģistrēta bankas konta, iesniegumu (bērna vārdā) var nosūtīt bērna vecāki (māte un tēvs ir nepilngadīga bērna dabiskie aizbildņi), izmantojot savu EDS profilu. Algas nodokļa grāmatiņu iespējams noformēt arī klātienē jebkurā VID klientu apkalpošanas centrā. Ja algas nodokļa grāmatiņa ir saņemta, tā ļauj saņemt IIN atvieglojumus.

Pensionāra neapliekamais minimums

2025. gads nāca ar izmaiņām algas nodokļu aprēķinā – visiem ir fiksēts neapliekamais minimums, un iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme vairs nav atkarīga no algas nodokļa grāmatiņas iesniegšanas fakta un darba samaksas aprēķina. Būtībā atgriezāties pie aprēķina kārtības, kāda tā bija līdz diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanai. Tomēr atšķirības ir neapliekamā minimuma piemērošanā pensionāriem. Strādājošiem pensionāriem ir iespējams izvēlēties, kā piemērot neapliekamā minimumu, kas kopā ir noteikts 1000 eiro apmērā mēnesī:

- ja algas nodokļa grāmatiņa ir iesniegta darba devējam, tad pensionāra neapliekamais minimums tiks piemērots dalīti – uz pusēm: darba devējs neieturēs nodokli no 500 eiro, un arī pensijas izmaksātājs neieturēs nodokli no 500 eiro;

- ja algas nodokļa grāmatiņa darba devējam nav iesniegta, tad tā automātiski tiek iesniegta pensijas izmaksātājam un pensijas izmaksātājs neieturēs nodokli pensijas daļai līdz 1000 eiro.

Dalīti piemērot neapliekamā minimumu ir vērts izmantot tiem pensionāriem, kuri strādā un kuriem pensija ir mazāka par 1000 eiro.

Neapliekamā minimumu pensionāram ir iespējams dalīt tikai proporcijā 500 un 500 eiro. Nav iespējams izvēlēties citādu summas sadalījumu.

Svarīgi ir zināt, ka pensionāra neapliekamā minimuma piemērošanas maiņa nenotiek uzreiz pēc algas nodokļa grāmatiņas iesniegšanas vai izņemšanas no darba vietas. Lai dalīto pensionāra neapliekamā minimumu sāktu piemērot ar nākamā mēneša 1. datumu, algas nodokļa grāmatiņu darbavietā iesniedz līdz kārtējā mēneša 15. datumam (ieskaitot). Ja algas nodokļa grāmatiņa darbavietā iesniegta pēc 15. datuma, dalīto pensionāra neapliekamā minimumu sāk piemērot ar aiznākamā mēneša 1. datumu.

Valsts ieņēmumu dienesta metodiskajā materiālā ir šāds piemērs par neapliekamā minimuma dalīto piemērošanu:

Par janvāri aprēķināta pensija – 1200 eiro, alga – 300 eiro. Algas nodokļa grāmatiņa ir iesniegta darba devējam, janvārī tiek piemērots dalītais neapliekamais minimums – 500 eiro piemēro darba devējs un 500 eiro pensijas izmaksātājs.

Lai neveidotos nodokļa pārākums un izmantotu neapliekamā minimumu pilnā apmērā, 14. janvārī pensionārs izņem algas nodokļa grāmatiņu no galvenās ienākuma gūšanas vietas un algas nodokļa grāmatiņa tiek automātiski iesniegta pensijas izmaksātājam. Sākot ar 1. februāri, pilnu neapliekamā minimumu piemēro pensijas izmaksātājs. Nodokļa pārākumu no neizmantojama neapliekamā minimuma par janvāri var saņemt, nākamajā gadā iesniedzot gada ienākumu deklarāciju. **LU**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

AKTUALITĀTE

SĒRGU PERIODS PRASA ĪPAŠU PIESARDZĪBU

Lai arī Latvija dzīvnieku slimību ziņā šobrīd atrodas tā sauktajā zaļajā zonā, tas ir – reģionā, kas īpaši bīstamu un lipīgu slimību maz skarta, tomēr briesmas ir tepat pie durvīm. Par to, kas jāzina zemniekiem, lai no slimībām pasargātos, un kā valsts rīkosies, ja slimības būs klāt, stāsta Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) ģenerāldirektors MĀRIS BALODIS.

– Eiropā sākusī izplatīties ārkārtīgi bīstamā dzīvnieku slimība – mutes un nagu sērga, par ko bijām aizmirsuši vairāk nekā 30 gadus. No kurienes un kādēļ tā parādījās vispirms Vācijā, pēc tam Ungārijā, tad Slovēnijā, pēc tam atkal Ungārijā?

– Sāksim ar to, ka gadījums Vācijā un gadījumi Ungārijā un Slovēnijā nav savstarpēji saistīti. Vācijas vīrusa izcelsme, nosakot ģenētisko profilu, ir Turcija, kur šo slimību konstatē samērā bieži. Savukārt Ungārijā un tālāk Slovēnijā slimības profils atbilst Pakistānai, kur arī šī slimība ir endēmiska. Viena no versijām ir cilvēku pārvietošanās, viesstrādnieku izmantošana, kā tas bija Ungārijas gadījumā. Par Vācijas gadījumu skaidrības joprojām nav, no kurienes slimība parādījās.

Gadījumi Ungārijā un Slovēnijā ir saistīti, jo inficēšanās notika no fermas uz fermu. Sākumā bija iespējams izsekot, ka inficēšanās notiek fermās, kas atrodas uz viena ceļa, kurš vijas gar upi. Fermas atrodas reģionā ar augstu lopkopības intensitāti, un cilvēku, tehnikas un dzīvnieku pārvietošanās ir viens no slimības pārnese veidiem.

Ar Eiropas Komisijas noteikumiem ir noteikta liela uzraudzības zona, kas ir 100 km diametrā. Pagaidām visi slimības uzliesmojumi notiek šajā zonā. Palūkojot lokalizāciju, redzams, ka reģions robežojas ar Austriju un Čehiju, līdz ar to tālāko dinamiku ir grūti prognozēt. Varam cerēt uz labāko, bet gatavojamies ļaunākajam.

– Ko tas nozīmē zemniekiem, valsts struktūrām?

– Latvijas zemniekiem ikdienā jāievēro biodrošība. Mēs nezinām, kurā brīdī un vietā kāda no infekcijas slimībām var parādīties. Tādēļ ikdienā jāievēro biodrošība, kas saistīta gan ar transporta kustību, gan ar nepiederošu cilvēku viesošanos fermā. Šobrīd mums ir konkrēti riski, tādēļ biodrošība ir jāpastiprina. Mans ieteikums ir nelaist saimniecībās un pie lopiem cilvēkus, kuriem tur nav ko darīt.

Nākamais – izmantot speciālu apģērbu fermā, un ar šo apģērbu nekur citur nedoties. Nodrošināt dezinfekcijas paklājiņus un citas dezinfekcijas iespējas. Nelaist nekādu transportu fermas teritorijā, izņemot pašu nepieciešamāko, piemēram, piena mašīnu.

Augsts risks, un tam mēs pievēršam īpašu uzmanību, ir dzīvnieku transports. Tas mums nāk no visas Eiropas. Transportam jābūt dezinficētam pēc iepriekšējās kravas izkraušanas tajā valstī, no kurienes transports nāk. To mēs nopietni skatīsimies – neviens sertifikāts netiks izsniegts transportam, par kuru netiks

pierādīts dezinfekcijas fakts ārpus Latvijas. Ja tas nebūs izdarīts, transportu nesertificēs un sūtīs atpakaļ.

Šāda pieeja jāsteno arī dzīvnieku īpašniekiem. Ja transports brauc pēc jūsu dzīvniekiem, pirmām kārtām pieprasiet apliecinājumu par dezinfekciju. Tātad – mēs to prasīsim un tas jādara arī saimniecību pārstāvjiem.

Situācijai pasliktinoties, piemēram, ja infekcija jau būs Polijā, tad tiks atjaunota robežkontrolle uz Lietuvas robežas un atsevišķos punktos tiks izveidotas dezinfekcijas vietas. Tās nodrošinās specializētā transporta, piemēram, piena mašīnu, lopu transporta, arī transporta, kas ved lopkopības iekārtas, dezinfekciju.

– Vai Latvija sērgu krīzei būs gatava, ņemot vērā, ka šis jautājums ir arī valdības Krīzes vadības komitejas dienaskārtībā?

– Mums jābūt gataviem nepārtraukti, lai brīdī, ka slimību konstatē jau tuvāk mūsu robežām, mums ir iespēja nekavējoties slēgt robežu un izvietot dezinfekcijas punktus.

Gatavojoties šiem scenārijiem, nepieciešami arī papildu līdzekļi, kas būs nepieciešami gan PVD, gan citām institūcijām. Esam gatavi iesniegt priekšlikumu valdības programmai neparedzētu līdzekļu piešķiršanai, ja tādi būs vajadzīgi.

– Vai pietiks cilvēku?

– Skatoties Slovērijas un Ungārijas pieredzi, redzam, ka tas prasa lielus resursus. Slovēnijā vien tika iesaistīti 1300 policisti, tikai policisti. Vēl vajag veterinārārstus, ja jāveic piespiedu vakcinācija ap šiem inficētajiem punktiem. Nepieciešami dzīvnieku kāvēji, kam šis process būs jādara uz vietas fermā. Nepieciešami cilvēki, kas nodrošinās dzīvnieku iznīcināšanu. Slovēnijā un Ungārijā jau ir iznīcināti 14 000 dzīvnieku, liķi kaut kur

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

ir jāliek. Neviena dzīvnieku pārstrādes rūpnīca nespēj pārstrādāt šādu apjomu. Dedzināšana nav izeja, liellopi slikti deg. Drīzāk tā būs aprakšana, un laikus jāzina, kur to varēs darīt, saskaņojot ar Valsts vides dienestu. Jāņem vērā, ka inficēti dzīvniekus vest uz pārstrādes rūpnīcu īsti nevar, jo tādējādi tiek palielināts infekcijas izplatīšanās risks.

– Zemniekiem jāšargā sevi pašiem, tad arī slimību nebūs?

– Mēs dzīvnieku īpašniekiem jau esam nosūtījuši ieteikumus rīcībai. Jāņem vērā, ka ir tik daudz un dažādas fermu sistēmas, ka visiem viens padoms nederēs. Tiem, kam lopi ganās pļavās, jāveic viena veida pasākumi, kam lopi fermā, citi, jo tur dzīvniekus ir vieglāk norobežot. Tas attiecas ne tikai uz mutes un naģu sērgu, bet arī uz tā saukto zilās mēles slimību.

– Par zilās mēles slimību īpaši uztraukti gaļas liellopu audzētāji, zinot, ka to pārnēsā miģeles. Kā viņiem pašgāt savus dzīvniekus?

– Zilās mēles slimību dzīvnieks dzīvniekam nenodod, bet to pārnēsā asinssūcēji kukaiņi – miģeles. Slimības izplatība var būt tik plaša, cik tālu inficētās miģeles spēj aizlidot.

– Cik tālu tās lido?

– Ierobežojuma zonas mēdz noteikt plašas, novērtējot vides aspektus; uzraudzības zona var būt pat 50 km ap fermu.

– Zilās mēles slimība raksturīgā siltākās klimatiskajās zonās. Cik liela ir iespēja, ka inficētās miģeles var parādīties Latvijā?

– Pirms ziemas mums uztraukumu radīja fakts, ka slimība tika konstatēta Polijā. Principā lielākā iespēja, ka šī slimība var nonākt Latvijā, ir tāda, ka tiek ievests slimis dzīvnieks, to sakož miģele, kas slimību pārnes uz citiem lopiem. Labā ziņa ir tāda, ka Latvijā dzīvnieki šogad ir ievesti tikai no Lietuvas un Igaunijas, kur šīs slimības nav. Ieteiktu ikvienam saimniekiem vērtēt nepieciešamību ievest dzīvniekus no attālākām valstīm. Te gan jāsap, ka attiecībā uz liellopiem esam vairāk eksportētāji nekā importētāji.

– Vaislas dzīvniekus tomēr mēdz ievest no Vācijas, Francijas, citām valstīm.

– Mēs sekojam slimību uzliesmojumu ziņojumiem un skatāmies, lai dzīvniekus neievestu no teritorijām, kur konstatēta aktīva slimības fāze. Turklāt katras dalībvalsts pienākums ir apturēt dzīvnieku pārvietošanu no zonām, kas

ir slimību skarta.

Mēs gaidām siltu laiku, bet tas nāk kopā ar kukaiņiem. Mēs monitorēsim situāciju un sniegsim informāciju par tām teritorijām, kur konstatēti saslimšanas gadījumi ar zilo mēli. Protams, monitorēsim dzīvnieku ieviešanas gadījumus.

– Vai mutes un naģu sērgas apkarošanai var tikt realizēta preventīva vakcinācija?

– Preventīva vakcinācija ir aizliegta. Ja to darīsiet, uz gadu apturēsiet ekonomisko darbību. Vakcināciju izmanto, tikai lai apturētu slimības izplatību. Turklāt vakcinētie dzīvnieki vēlāk tiek nogalināti, tie nedrīkst nonākt pārtikas aprītē. Tas ir princips, lai netiktu sajaukti vakcinētie dzīvnieki kopā ar pārslimojušajiem un slimība ar nēsātājiem pārvietota. Vakcināciju veic tikai tad, kad ir noteikts slimības perēklis un veterinārais dienests noteicis zonu, kurā tā veicama. Jārēķinās, ka mutes un naģu sērga ir ļoti lipīga slimība, tā pārvietojas ne tikai ar dzīvnieku palīdzību, bet arī ar ūdens pilieniem, putekļiem lielās distancēs, pat līdz 60 km. Tādēļ vakcināciju piemēro konkrētā zonā, lai slimība neizplatītos, jo dzīvniekus nevar tik ātri nokaut. Tas prasa nedēļas.

– Cik šogad Latvijā ir aktuāla putnu gripas problēma?

– Šogad pie mums ir samērā mierīgi, putnu gripa nav konstatēta arī savvaļas putniem. Gājputnu migrācija turpinās, Polijā šogad konstatēti vairāk nekā 60 uzliesmojumi mājputnu fermās. Šī slimība ir mums visapkārt. Šogad slimība ir konstatēta arī Lietuvā vienā saimniecībā ar 200 000 putniem. Riski ir pastāvīgi. Atkal – vienīgais, ko varam darīt, ir ievērot biodrošību, pret savvaļas putniem robežkontroles atjaunošana nepalīdzēs. Slimību pārnēsā savvaļas putni ar izkārnījumiem, arī kontaminēti cilvēki.

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

IETEICAMIE BIODROŠĪBAS PASĀKUMI DZĪVNIEKU NOVĪETNĒS MUTES UN NAĢU SĒRGAS IZPLATĪBAS IEROBEŽOŠANAI:

- ! kontrolēt personu un dažādu transporta līdzekļu iekļūšanu/iebraukšanu novietnes teritorijā un dzīvnieku mītnēs. Nepieļaujiet, ka jūsu dzīvniekiem pakāļ atbraucis iepriekš neiztīrīts un nedezinficēts dzīvnieku pārvadāšanas transports!
- ! uzturēt tīru darba vidi, apģērbu, apavus un aprīkojumu;
- ! darbā ar dzīvniekiem katrā novietnē valkāt tikai konkrētai novietnei paredzētu apģērbu un apavus vai aizsargapģērbu un aizsargapavus;
- ! nodrošināt mazgāšanu un dezinficēšanu gan aprīkojumam, gan transportam, pārvietojoties starp novietnēm, ienākot vai iebrūcot dzīvnieku novietnē no citām teritorijām, kā arī nodrošināt novietnē strādājošo darbinieku regulāru roku mazgāšanu pēc saskares ar dzīvniekiem;
- ! ierobežot cilvēku kustību dzīvnieku novietnēs, novēršot nepiederošu personu iekļūšanu;
- ! regulāri pārbaudīt dzīvnieku veselības stāvokli, lai pēc iespējas ātrāk identificētu slimības pazīmes;
- ! iespēju robežās nodrošināt dažādu sugu dzīvnieku turēšanu atsevišķi;
- ! iespēju robežās samazināt dzīvnieku pārvietošanu gan starp novietnēm, gan starp saimniecības daļām vai korpusiem;
- ! nodrošināt pie ieejas novietnē dezinfekcijas līdzekli, lai apmeklētāji varētu dezinficēt apavus pirms ieešanas telpās un iziešanas no tām;
- ! nodrošināt, ka darbinieki, kas bijuši saskarē ar citu novietņu dzīvniekiem, vismaz 48 stundas pēc tam nestrādā novietnē, kā arī nenonāk saskarē ar dzīvniekiem. Darbinieki, kuri bijuši valstīs, kurās izplatīta mutes un naģu sērga, vismaz 14 dienas pēc atgriešanās nestrādā novietnē ar dzīvniekiem.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

POTENCIĀLS, KURU SAREDZĒT UN ATTĪSTĪT

Raivis un Džineta Rozentāli abi ir jumpravieši. Viņi gan savas skolas gaitas, gan tagad arī ģimenes dzīvi un uzņēmējdarbību saista tieši ar Jumpravu Ogres novadā.

Kad pēc studiju gadiem Rīgā radās nepieciešamība pēc dzīvesvietas ģimenei, Raivis kategoriski atteicās meklēt mājokli pilsētā vai vispār apsvērt citu vietu kā Jumprava. Tāpēc pēc ilgiem meklējumiem tika nolemts iegādāties vecu un gandrīz jau grausta statusu iemantojošu 1932. gadā celtu māju Jumpravā, kas savulaik kalpojusi gan kā saimniecības preču veikals, gan piena nodošanas vieta, gan kara gados – kā Sakaru vieta, bet šajā gadsimtā devusi pajumti neskaitāmām ģimenēm, kam rūpes par māju nebija prioritāras. Tā 2018. gadā Rozentālu ģimene sāka saimniekot vietā, kur vietējie iedzīvotāji teica, ka viss ir jānojauc un jānolīdzina līdz zemei. Toties šobrīd, kaut gan darba vēl ir ļoti daudz, jau ar lepnumu viņi saka, ka priecājas par tik sakoptu vietu, darba sparū un lielo ieguldījumu, kas paveikts mājas un visas Jumpravas koptēla labā.

Māja mudina sākt metālapstrādi

Paralēli mājas atjaunošanas darbiem tika izveidots metāla apstrādes uzņēmums, kas tapa pavisam nejauši. Kār-

Foto: no ģimenes arhīva

Rozentālu ģimene kopā

tīgai mājai vajadzēja kārtīgas mēbeles, tāpēc nekas cits neatlika kā ķerties pašiem pie iekštelpu un āra mēbeļu izgatavošanas. Mājā katrs stūrītis ir Raivja roku darbs, sākot no lielā saimes galda, pie kura tiek svinēti visi ģimenes svētki, līdz pat skaistajām dārza mēbelēm no metāla ar akmens virsmu, kas gozējas nu jau daļēji iekoptajā plašajā pagalmā. Bet, tā kā metāla un akmens dizaina mēbeļu izgatavošanu nekad nebija plānots saistīt attīstīt kā pamata nodarbošanos, tas šobrīd ir palicis vairāk savam priekam. Attīstībai tika

meklēti citi projekti, kas spētu atklāt Jumpravas potenciālu un skaistumu.

Izglītošanās, lai veiksmīgāk īstenotu ieceres

Lai veiksmīgāk īstenotu ieceres, Džineta papildus apguva digitālā mārketinga un zīmolveidības prasmes NVA mūžizglītības programmā. Raivis savukārt smēlās zināšanas Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rīkotajās jauniešu uzņēmējdarbības apmācībās un to noslēgumā piedalījās biznesa ideju konkursā “Laukiem būt!”, kur finālā ieguva ceturto vietu un naudas balvu savas idejas uzsākšanai.

Lai piesaistītu finansējumu savai biznesa idejai, tika meklētas dažādas iespējas, un kā viens no atspēriena punktiem tika atrasts Publisko un privāto partnerattiecību biedrības “Zied Zeme” izsludinātais LEADER projektu konkurss, kā arī iegūts “Altum” starta aizdevums jaunajiem uzņēmumiem.

Top uzņēmums “Get Wild”

SIA “Get Wild” ir uzņēmums, kas tapa vietā, kur neviens pat nenojauta, ka tur atrodas kas tik skaists! Tas bija 2023. gada vasarā, kad Raivis un Džineta iegādājās aizaugušu, 1,9 ha lielu zemes gabalu šosejas Rīga–Daugavpils malā – savus “Laimeskraustus” Jumpravas pagastā, kur aiz milzīgas briķšņu sienas slēpās viens no skaistākajiem skatiem uz Daugavu. Pašu spēkiem iekopjot īpašumu, pavērs skats uz vietu, kur

► 7. lpp.

Raivja un Džinetas izveidotā Brīvdienu māja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Raivis un Džineta deju kolektīvā “Jumpravietis”

◀ 6. lpp.

Daugava plūst savā vecajā gultnē un kas ir īsta dabas baudītāju, makšķernieku un jahtu īpašnieku sapnis, jo šāds upes plautums un dziļums ir reti sastopams.

Patlaban Daugavas stāvkrastā slejas skaista divstāvu brīvdienu māja ar stiklotu fasādi, lai pilnībā ļautu viesiem izbaudīt skaisto skatu. Ņemot vērā, ka naktsmītņu daudzums Ogres novadā ir ļoti zems, ir atzīstami, ka te vienlaikus iespējams izmantot gulvietas sešiem cilvēkiem. Viesi var karsēties saunā ar skatu uz Daugavu, kā arī izmantot uz

Šeit tapa Brīvdienu māja

terases esošo burbuļvannu, kurā gulot sagaidīt saulrietu, kad saule pazūd aiz horizonta virs Daugavas tieši pretī namiņam. Naktsmītne pieejama īslaicīgas uzturēšanās noma, bet piesaista apmeklētājus ne tikai no Latvijas, bet arī no citām Eiropas valstīm. Un visi, kā viens, viesi novērtē maģisko skatu un unikālo vietu, ko radījusi daba un izcēlušī īpašnieki.

Brīvdienu māja pirmajiem viesiem durvis vēra 2024. gada jūlija beigās un par tās noslodzi nevar sūdzēties, it īpaši ņemot vērā, ka uzņēmums ir nesen radīts un nedzirdēts. Tas ļāva pat pirmo nepilno uzņēmuma gadu beigt pēc grāmatvedības aprēķina ar peļņu, kaut gan par finanšu rādītājiem vēl grūti kaut ko teikt, jo uzņēmumā visi ienākumi tiek novirzīti attīstībai. Nakšpošanas pakalpojumu popularitāte tik īsā laika posmā ļauj domāt, ka “Laukiem būt!” konkursam izstrādātā biznesa idejas plāna ilgtermiņa mērķis – līdz 2026. gada 1. janvārim ir nodrošināta 75% noslodze naktsmītnei pēdējo 12 mēnešu griezumā – pavisam noteikti bija prognozēts reāls un ir sasniedzams.

Papildu ienākumu avots – inventāra noma

Lai mazinātu riskus un dažādotu sniegtos pakalpojumus, papildus brīvdienu mājai vasaras sezonā noma tiek piedāvāts gan ūdens, gan sauszemes aktīvās atpūtas inventārs. Pa upi var izbraukt ne tikai ar tradicionālajiem *sup*

Tiek atjaunota māja Jumpravā

dēļiem, laivu vai katamarāniem, bet arī ar inovatīvajiem *e-foil* dēļiem, kas, traucoties ar ātrumu līdz pat 30 km/h, paceļas virs ūdens un ļauj izjust neaparakstāma lidojuma sajūtu (šāds pakalpojums pieejams tikai pāris vietās Latvijā, tieši Rīgas tuvumā). Savukārt pa sauszemi var izbraukāt tuvējos lauku ceļus, apciemot vietējos mājražotājus un apskates vietas ar dabai draudzīgiem elektriskajiem velosipēdiem vai tik modīgajiem motorolleriem *Vespa*. Inventāra nomas punktam plānots izveidot darba vietu sezonas darbiniekam, kas dotu papildus peļņas iespēju kādam no vietējiem jumpraviešiem.

Paralēli visiem projektiem un attīstības plāniem tomēr nekur nepazūd arī pamatdarbi kā algota darba ņēmējiem. Raivis darbojas kravu pārvadājumu uzņēmumā, kas bāzējas netālu no Jumpravas, bet Džineta ar jurisprudences zināšanām darbojas aizsardzības sfērā.

Aktīvi savam novadam

Pāris iesaistās vietējos novada konkursos par vides labiekārtošanu un dzīves telpas uzlabošanu, ar kuru palīdzību pagastā ir ierīkota peldvieta un piknika vieta, āra trenāžieri, āra galda tenisa vieta, radīts telpaugu un grāmatu apmaiņas punkts, kā arī “stopēšanas” soliņi, kas ļauj iedzīvotājiem nokļūt no vienas apdzīvotas vietas citā.

Raivis un Džineta jau kopš jaunības gadiem aktīvi līdzdarbojas arī pagasta kultūras dzīvē, un šobrīd ik piektdienas vakaru deju jaunizveidotajā vidējās paaudzes tautas deju kolektīvā “Jumpravietis”. Bet visam pāri galvenais ir ģimenes dzīve un nu jau divu bērnu – Rēzijas un Ernesta – audzināšana, kas ir vēl lielāks dzinulis, lai vietu, kurā dzīvo, padarītu par aizvien skaistāku un iespējam bagātāku. Tuvākās nākotnes ieceres ir turpat netālu no esošā izveidot jau otru namiņu atpūtnieku uzņemšanai, tādējādi piedāvājot atpūtas iespējas vienlaikus divas reizes lielākam dabas baudītāju skaitam.

Jaunie uzņēmēji paši saka: “Iespējas nav jāgaida, bet jārada pašiem”. Un potenciāla mums Latvijā ir tiešām daudz. Tikai jādara! **LU**

Elina MASTEIKO,
LLKC Ogres biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
elina.masteiko@llkc.lv
tālr. 28331239

DĀRZKOPĪBA

DĀNIJAS DAUDZVEIDĪGĀ DĀRŽEŅU BIOLOĢISKĀ AUDZĒŠANA

Eiropas inovāciju projekta ietvaros devāmies iepazīt labās prakses piemērus mazajās un vidējās dārzkopības saimniecībās Dānijā. Interesentu grupā bija iekļauti zemnieki, dārzkopības zinātnieki un konsultanti.

Saimniecība “Rodmose’s Vejbold Grontsager” nodarbojas ar dāržeņu audzēšanu segtās un atklātā lauka platībās. Tās priekšrocība ir iegūtais *Demeter* biodinamiskās lauksaimniecības sertifikāts, kas nodrošina labu tirgus pozīciju. Mazajai saimniecībai raksturīgs tas, ka daļu no tās aizņem daudzgadīgie zālāji, kur tiek gatavota lopbarība liellopiem. Atlikušajā platībā reizi ik pēc četriem gadiem tiek audzēti atklātā lauka dāržeņi. Iekārtotas divas lielas stikla siltumnīcas, abas pa 500 m². Ir neliels augludārs.

Stādu audzēšana

Visi stādi tiek izaudzēti pašu siltumnīcā, kas atrodas savienotāja gaitenī starp abām lielajām siltumnīcām. Agrākajiem dāržeņiem tiek izmantots papildu apgaismojums, un vēl labi tiek izmantotas vecās papildus apgaismojuma lampas. Tiek audzēti arī dažādi garšaugi podos. No daudzgadīgajiem garšaugiem tiek ņemti spraudeņi. Interesanti, ka izmantotie tomātu šķirņu nosaukumi atkal un atkal atgriežas aprītē, atrodot vietu daudzajos podiņos, kas piestiprināti daudzās rindās ap stādu audzēšanas plānošanas vietu.

Siltumnīcas

Produkcija tiek audzēta dobēs, kas ļauj operatīvi mainīt kultūras. Agrajā aprītē tiek audzēti dažādi zaļumi un redīsi, ziemas ķiploki, mazliet sparģeļi. Laistīšanai tiek izmantotas pilināšanas sistēmas. Nodegustējam rukolu, lapu sinepes – garšas labas, spēcīgas. Otrajā vai pamata aprītē tiek audzēti dažādu šķirņu tomāti, mazliet arī saldās paprikas un baklažāni.

Vīnogas un citi augļaugi

Īpašs nišas produkts. Kopā segtajās platībās aug vismaz astoņi lieli vīnogulāji. Divi galvenie to zari stiepjas vismaz padsmītu metru garumā. Pie stādiem esošā vīnoga jau dzen jaunus zaļos dzinumus. Kopumā vīnogas dod labus ienākumus, sākot no jūlija līdz

Saimnieks Imreks – holandiešs, kurš jau ilgus gadus dzīvo un saimnieko Dānijā

oktobrim, praktiski, tas ir vairāk nekā četrus mēnešus. To visu redzot, neviļus atmiņā nāk pirmās Latvijas brīvvalsts laiks, kad vīnogu audzēšana stikla siltumnīcās bija populāra daudzu hektāru platībā. Šķiet, ka tieši šis vīnogu audzēšanas virziens tā īsti nav vairs atdzimis. Sparīgi ziedēja arī persika koks.

Laika dāržeņi tiek audzēti vien dažu hektāru platībā un tie ir dažādi kāpostaugi – galviņkāposti, brokoļi, ziedkāposti un Briseles kāposti.

Nodarbinātība

Saimnieko ģimenes ietvaros, bet izmanto arī brīvprātīgo darbaspēku, kas noteiktas stundas nāk palīgā uz saimniecību.

Produkcijas realizācija

Pārsvārā tiek izmantots Veljes pilnētās tirgus, kur izveidojies pastāvīgo klientu loks. Tiek izpildītas arī dažkārt ļoti specifiskas vēlmes. Ņemot vērā produkcijas dažādību, par klientu trūkumu nevar sūdzēties. Nelielos daudzumos tiek audzēti ziedi, piemēram, tulpes grieztajiem ziediem, arī daudzgadīgās puķes, kuras, uzziudinātas siltumnīcā, ir tirgū ātrāk kā citiem. Realizēti tiek arī garšaugu apsakarotie spraudeņi.

Tirgus tipa dāržeņu audzēšanas saimniecība “Det lille Okori” dāržeņus audzē ar bezaršanas metodi (*No till*),

Anders savā saimniecībā saimnieko tikai četrus gadus, bet daudz jau ir izdarīts

izmantojot kompostu. Angliski šādas saimniecības sauc *Market Gardens* vai uz tirgu vērstas saimniecības. Parasti tās raksturojas ar salīdzinoši lielu dāržeņu un zaļumu daudzveidību, kas tiek audzēti nelielos daudzumos, bet ar augstu intensitāti, vairāk pievērsties dāržeņiem, kam ir salīdzinoši neliels svars, bet lielāka pievienotā vērtība. Tas nozīmē, ka, līdzko viena veida dāržeņi ir novākti, nākamie stādi jau ir gatavi stādīšanai un ražošanas turpinās. Saimniecība attīstās trīs galvenajos virzienos. Tā ir dāržeņu audzēšana dobēs un siltumnīcās. Mikrozaļumu audzēšana un austersēņu ražošana. Saimniecība ir bioloģiski sertificēta.

Stādu audzēšana

Atsevišķa siltumnīca ir atvēlēta tikai dāržeņu stādu audzēšanai. Sēj un dara visu paši. Darbs tiek darīts pa porcijām. Tiek izmantota galdu sistēma ar papildus nosegšanas iespējām.

Dobju ierīkošana

Šajā audzēšanas sistēmā nekādā veidā augsne netiek apstrādāta, uz augsnes 75 cm platumā tiek uzbērts komposta slānis, kurā tiek stādīti dāržeņu dēsti. Skatoties ar tradicionālā dāržeņu audzētāja acīm, veidot tādās dobēs ir tīrais neprāts. Jā, uzskatot kompostu tikai un vienīgi par mēslošanas līdzekli, viedoklis būtu pareizs.

► 9. lpp.

◀ 8. lpp.

Aerobais komposts ir cita veida produkts, kas nodrošina ne tikai nepieciešamo barības elementu atbrīvošanos, bet arī drošu vidi dārzu audzēšanai, jo nesatur ne nezāļu sēklas, ne augu patogēnus, ne parazītus, kas varētu būt bīstami cilvēkam. Vairāk – pie komposta sadaļas. Papildus daļa no dobēm tiek vēl nosegtas ar agrotekstilu, kurā ir izveidoti caurumi.

Kultūras

Dažādi zaļumi. Ziemas ķiploki tiek audzēti atšķirīgi nekā pie mums. Tos audzē līdz brīdim, kamēr tiem sāk veidoties ķiploka galviņa. Visi laksti tam vēl ir pavisam zaļi. Tos rok ārā un tirgo ar visiem lakstiem. Tā ķiploka augs tiek izmantots visā pilnībā. Tam ir nedaudz maigāka garša, bet līdz ar to iegūst plašāku pielietojumu, sevišķi lapotnes daļai, kas citkārt netiek izmantota vispār.

Mikrozaļumi

To audzēšanai tiek izmantots siltināts jūras konteiners, kurā ierīkotas plauktu sistēmas trijās rindās un līdz griestiem tās aprīkotas ar LED apgaismojumu, lai darbotos visu gadu, tādējādi nodrošinot finanšu apriti arī tad, kad atklātā lauka sezona ir beigusies.

Austersēņu audzēšana

Tiek izmantots vēl viens siltināts metāla jūras konteiners. Iekārtojums ir līdzīgs kā mikrozaļumu konteinerā. Maisiem tiek izmantots substrāts, kas tiek sagatavots saimniecībā. Pamazām tiek likvidēts tūju stādījums, kas bija paredzēts Ziemassvētku rotājumu iegūšanai. Tagad tas tiek pamazām izzāģēts un sašķeldots. No restorāniem iegūtie kafijas biežumi tiek dezinficēti, paredzētais substrāts ar šķeldu tiek gatavots pusi uz pusi pēc tilpuma.

Aprites ekonomika

Ja vēl daudz kur tas ir sarunu līmenī, tad šī saimniecība aprites ekonomiku jau ir ieviesusi plašā apmērā. Notiek tas sekojoši. Saimniecība restorāniem mikrozaļumus pārdod īpašās paletēs. Tajās izaudzētie mikrozaļumi tiek aizvesti uz restorāniem un tur nogriezti. Pāri paliek mikrozaļumu kātiņi un substrāts, kurā tie ir audzēti. Nākamajā jaunajā piegādē izmantotās paletes tiek atgrieztas atpakaļ, un tā visu laiku. Papildus tam no restorāniem saņem izmantotās kafijas biežumus. Tieši tik vienkārši viss notiek.

Cik daudzkārt pavisam vienkārši lēmumi mums ļautu lētāk un efektīvāk dzīvot, ja nebūtu tik daudzu absurdu prasību. Risinājumi ir tepat, tikai mūsu ierēdņi par to neko negrib dzirdēt.

Komposts

Viens no mūsu brauciena pamatmērķiem. Varētu teikt, ka komposts šajā saimniecībā veidojas gandrīz vai pats no sevis, respektīvi, galvenās sastāvdaļas nāk kā atgriezti atkritumi. Tie ir mikrozaļumu palešu atlikumi, tie ir kafijas biežumi un substrāts no maisiem, kur

Austersēņu audzēšana konteinerā uz plauktiem

Bezrakšanas (No-till) dobes, daļa vēl pārklāta ar agrotekstilu

Viens no raženākajiem vīnogulājiem siltumnīcā

ir novāktas austersēnes. Šīs minētās sastāvdaļas, kas ienāk ar noteiktu ritmu un daudzumu saimniecībā, tiek samaisītas vienmērīgā kaudzē, lai izietu normālu masas sakaršanas termociklu. Vēl pozitīvi ir tas, kas arī paātrina procesu, ka no austersēnēm nākušais substrāts jau ir sēņu gandrīz pilnībā pārstrādāts, līdz ar to tālākā materiālu noārdīšana ir ātrāka, nekā ja šie paši materiāli tikti izmantoti svaigi. Cikls tiek noslēgts ar mērķi atkal daļu no atkritumiem atgriezt atpakaļ uz lauka, lai tie pārvērstos labā kompostā un nestu saimniecībai ienākumus. Manuprāt, ideāls piemērs, kā varētu eksistēt mazās un vidējās uz tirgu vērstās saimniecības, samazinot līdz minimumam vajadzību pēc pirktajiem resursiem. Iegūtais komposts ir patīkami irdens, pietiekami mitrs, tumši brūnā krāsā, ar neitrālu smaržu, kā tam būtu jābūt.

Tirgus

Pats saimniecības profils jau saka, ka saimniecība ir vēsta uz svaigo produktu tirgu. Tirgus ir apgūts, personīgi kontaktējoties ar sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem – restorāniem. Tas ir salīdzinoši nestabils, bet ļoti ienesīgs tirgus, kas prasa izcilu kvalitāti, nevainojamu piegādi. Saimnieka ģimenei tas ir izdevies, jo palīgā ar savu padomu nāk konsultants Ibss. Saimniecība strādā pie sortimenta paplašināšanas, tādēļ ar optimismu skatās nākotnē. Otrs tirgošanās virziens, kas padara populārākus saimniecības produktus, ir piedalīšanās ielu tirdzniecībā, kur austersēņu pārdotais kg pa porcijām parasto 40 eiro/kg atnes veselus 100 eiro.

Nākotne

Saimniecība optimistiski skatās nākotnē. Pašlaik tiek gatavota augsne augļu dārza stādīšanai, kur pēc tam tiks ganītas vistas. Klāt nāks vēl divas finanšu iespējas, padarot saimniecību vēl stabilāku. Atceraties manu stāstu par mājputniem dārzos. Ir Latvijā jau saimniecības, kas ies šo pašu ceļu. Klāties stāstam par mājputniem dārzos varēsiet sekot kārtējā Latvijas Permakultūras biedrības festivālā Limbažu novadā 9. un 10. augustā. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

LEADER

LEADER “DIŽPROJEKTS 2024” – “ROBOTIKA IZGLĪTĪBĀ: NĀKOTNES IESPĒJAS”

Bērnu loģiskā domāšana un tehnoloģiskās prasmes ir nākotnes pamatakmens. Lai sniegtu jaunajai paaudzei iespēju attīstīt programmēšanas iemaņas un kritisko domāšanu, Ķekavas novadā īstenots projekts “Robotika izglītībā: Nākotnes iespējas”, kas izpelnījies augstāko atzinību – ieguvis “Dižprojekts 2024” galveno balvu.

Latvijas lauku partnerību balvai “Dižprojekts” šogad tika izvirzīti 28 ilgtspējīgi, radoši un praktiski projekti no visas Latvijas. Tie ir vietējo rīcības grupu dižošānās stāsti, kuri iedvesmo vietējos iedzīvotājus reģionos rīkoties un īstenot vietējai teritorijai nozīmīgus risinājumus. Biedrība “Latvijas Lauku forums” konkursu rīko jau četrpadsmito reizi, godinot un izceļot lauku iedzīvotāju, kopienu un uzņēmēju sasniegumus, kas īstenojuši nozīmīgus projektus visā Latvijā ar LEADER/Sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) pieeju, kura tiek īstenota ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) atbalstu.

No idejas līdz īstenošanai

Projekta autore Zane Miķelsone atklāj, ka viss sākās ar vecāku interesi un vēlmi nodrošināt robotikas nodarbības pirmsskolas izglītības iestādēs. Šī ideja ātri guva atsaucību, un ar LEADER atbalstu izdevās izveidot programmu, kas ļauj bērniem apgūt programmēšanas pamatus caur praktiskiem un aizraujošiem uzdevumiem.

“Vēlējos palīdzēt bērniem attīstīt loģisko domāšanu un IT prasmes jau agrā vecumā. Manuprāt, šīs zināšanas būs neaizstājamas nākotnes darba tirgū,” stāsta Zane Miķelsone.

Projekta realizācijas gaitā nācās izvērtēt dažādus robotikas iekārtu veidus, lai nodrošinātu visatbilstošāko mācību saturu. “Lielākais izaicinājums bija izprast, kādas iekārtas izvēlēties, lai tās atbilstu bērnu vecumposmam un mācību mērķiem,” piebilst Zane. “Roboti ir trīs veidu: *Bee bot* programmējas ar pogu palīdzību, *mTiny* – ar kartiņu (bloku) palīdzību, un

“Dižprojekta” īstenotāja Zane Miķelsone

Projektā iegādātie roboti

Photon – planšetēs speciālā programmā. Parasti bērniem tiek doti uzdevumi, kuru risināšanai izmanto robotu, uzrakstot atbilstošu programmu.”

LEADER atbalsts un kopienas iesaiste

Projektu īstenot iespējams, pateicoties vietējās rīcības grupas (VRG) “Partnerība Daugavkrasts” izsludinātajam projektu konkursam, aicinot pieteikties īstenošanai, kas ar savu ideju ieviešanu sniegtu ieguldījumu vietējās teritorijas attīstībai. “Partnerība Daugavkrasts” ir viena no 33 vietējām rīcības grupām Latvijā, kas īsteno LEADER/SVVA pie-

eju sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu un Zemkopības ministriju, administrē projektu konkursus un aktivizē iedzīvotājus savā teritorijā.

VRG “Partnerība Daugavkrasts” uzsver, ka šī projekta izvēle izvirzīšanai uz “Dižprojekta 2024” balvu nebija nejauša. “Mēs vienmēr meklējam projektus, kas sniedz jaunas iespējas un inovācijas vietējā teritorijā. Šis projekts izcēlās ar savu unikālo pienesumu izglītībā un uzņēmējdarbībā,” atklāj biedrības “Partnerība Daugavkrasts” administratīvā vadītāja Aiga Smiltāne. “Es pat redzu, ka šādi novadā ar laiku varētu izveidoties robotikas entuziastu kopa, līdzīgi kā tas ir ar citu sporta veidu vai kultūras virzību entuziastiem,” prognozē Aiga.

Viņa piebilst, ka projekts var kalpot kā iedvesmas avots citiem, jo tas aplicina, ka ar LEADER finansējumu iespējams uzsākt un attīstīt uzņēmējdarbību. “Tā ir ne tikai atbalsta programma, bet arī iespēja padarīt reālus sapņus un idejas par ilgtspējīgu nodarbošanos,” saka Aiga.

Projekta nākotnes iespējas

Lai gan robotikas nodarbības ir salīdzinoši jauna iniciatīva, Zane Miķelsone jau domā par paplašināšanos. Viņa vēlas palielināt iekārtu skaitu un dažādību, lai bagātinātu mācību procesu. Tomēr lielākais izaicinājums šobrīd ir nodarbību mobilitāte. “Man nepārtraukti ir jātransportē aprīkojums uz dažādām vietām, tāpēc būtu jāatrod risinājumi ērtākai loģistikai,” dalās Zane.

LEADER programmas un vietējās kopienas atbalsts ļauj šādam projektam ne tikai attīstīties, bet arī iedvesmot citus uzdrīkstēties un radīt jaunas, inovatīvas iniciatīvas reģionos. “Dižprojekts 2024” aplicina – uzņēmība, mērķtiecība un pareizais atbalsts var pavērt neierobežotas iespējas gan uzņēmējiem, gan vietējām kopienām.

“Dižprojekta 2024” laureāts biedrība “Latvijas Lauku forums” sveica martā Zemkopības ministrijā. Ar pārējiem laureātiem un visiem iesniegtajiem projektiem var iepazīties Latvijas Lauku foruma mājaslapā – <https://laukuforums.lv/darbibas/dizprojekts/>

Dace Liepiņa-Zusāne, Latvijas Lauku foruma sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU ATTĪSTĪBA

NO BĒRNĪBAS SAPŅA
LĪDZ MŪSDIENĪGAJ KLĪNIKAI

Jeļena Jolkina atceras, ka bērnībā viņas mājās vienmēr bija dzīvnieki, kam nepieciešama palīdzība, ārstējot no dažādām veselības problēmām. Viņas pirmās ārstēšanas metodes nebija sarežģītas, bet dabiskas – Jeļena vāca zālītes, izzināja to lietderību dzīvnieku veselībai. Viņa toreiz pat nenojauta, ka šī mīlestība kļūs par viņas dzīves ceļu – profesiju, kas noteiks turpmāko dzīvi.

Ceļš uz veterinārārsta profesiju nebija vienkāršs, bet tas noteikti bija tā vērts. Sākotnēji Jeļena studēja Bebreņu tehnikumā, kur ieguva pamatzināšanas un iemaņas veterinārijā. Vēlāk viņa turpināja izglītību Sanktpēterburgas Valsts veterinārajā institūtā, kas tajā laikā bija viena no vadošajām mācību iestādēm, kur varēja apgūt veterināro medicīnu un ar to saistītās jomas.

Jeļena vēlāk paplašināja savas zināšanas, absolvējot Daugavpils Universitātes maģistrāturu bioloģijā, kas ļāva iegūt dziļāku izpratni par dzīvnieku veselību un bioloģiskajiem procesiem, turpinot attīstīt savu karjeru veterinārās medicīnas jomā. Pirmajos gados viņa strādāja ar lauksaimniecības dzīvniekiem – cūkām, zirgiem, liellopiem, tomēr lēnām sāka pievērsties arī mazajiem dzīvniekiem, saprotot, ka tas ir viņas īstais aicinājums.

Ideja par savas klīnikas izveidi Jeļenai aizņēma vairākus gadus. Viņa stāsta, ka izveidot klīniku palīdzēja viņas bērni, kuri arvien atkārtoti aicināja spert šo soli. Bērni, redzot viņas mīlestību pret dzīvniekiem un neatlaidību, mudināja uzdrīkstēties un izveidot savu vietu, kur sniegt kvalitatīvu palīdzību dzīvniekiem.

Lielu iedrošinājumu sniedza arī liktenīgais sludinājums par telpām, kas bija pieejamas, un Jeļena, nezaudējot laiku, pieņēma lēmumu uzsākt darbu. Pašu spēkiem un ar lielu centību telpas tika pārvērstas par modernu veterināro klīniku. “Tās nebija vienkārši telpas – tās bija mājas, kur mēs varējām glābt dzīvniekus,” stāsta Jeļena.

Pieredze LEADER projektā

Lai nodrošinātu augstu ārstēšanas kvalitāti, Jeļena pievērsās LEADER projekta iespējām, piedaloties tajā ar mērķi modernizēt savu klīniku. Sākotnējais solis bija iegādāties profesionālu aprīkojumu, kas palīdzētu ātri un precīzi diagnosticēt dzīvnieku saslimšanas. “Mēs iegādājāmies ultraskaņas portatīvo iekārtu, elektrokoagulatoru un pat alumīnija ratiņus, lai operāciju laikā

dzīvniekiem būtu nodrošināts vislabākais aprūpes līmenis,” uzsver Jeļena.

Pateicoties iegādātajam aprīkojumam, klīnika tagad var sniegt augstas kvalitātes pakalpojumus, tostarp veikt ķirurģiskas operācijas, noteikt svešķermeņus dzīvnieku ķermenī, kā arī palīdzēt dzīvniekiem pēc operācijām. Turklāt iegādātais endoskops un četru būru komplekts ļauj veikt precīzu dzīvnieku veselības uzraudzību un nodrošina viņiem labāko iespējamo atveseļošanās procesu.

Jeļena, piedaloties LEADER projektā, uzsver, ka sākotnēji bija daudz dažādu vajadzību, kuru īstenošanai bija nepieciešams piesaistīt finansējumu. “Sākumā, protams, bija pārdomas – vai izdosies, vai visas ieceres varēsim īstenot,” atzīst Jeļena. Tomēr, pateicoties projektam, šīs vajadzības tika apmierinātas, un mērķi, kas sākotnēji šķita tāli, kļuva sasniedzami.

Kopumā vērtējot projektu un tā virzību, Jeļena atzīst: “Protams, nebija viegli, bet tas bija tā vērts. Projekts sniedza lielisku iespēju attīstīt mūsu idejas un īstenot plānus.” Viņa uzsver, ka projekta īstenošanas laikā saņēma vērtīgu atbalstu no Latvijas Lauku konsultāciju centra, kas palīdzēja gan ar praktiskiem padomiem, gan ar tehnisko atbalstu.

Ja radās neskaidrības, Jeļena vienmēr varēja vērsties pie sava projekta vadītāja Gunāra Indričāna, kurš sniedza skaidrojumu un palīdzēja atrisināt jebkuras problēmas. “Gunārs bija ļoti atsaucīgs un vienmēr gatavs palīdzēt. Kopīgiem spēkiem mēs sasniedzām mērķus, kas sākotnēji šķita ļoti ambiciozi,” atzīst Jeļena.

Jeļena aicina ikvienu, kuram ir idejas un apņēmība, nebaidīties pieteikties projektiem. “Ja ir vēlme darīt un apņēmība, nav jābaidās no izaicinājumiem. Projekti sniedz iespēju realizēt idejas, kas var mainīt ne tikai paša dzīvi, bet arī sabiedrību,” viņa saka.

LEADER projekts ir lieliska iespēja tiem, kas vēlas uzsākt jaunas inicia-

**Klīnikas
“AmoVet”
vadītāja Jeļena Jolkina**

tīvas vai attīstīt jau esošās idejas, taču Jeļena piebilst, ka panākumi nenāk viegli un prasa ne tikai apņēmību, bet arī ciešu sadarbību ar projektu vadītājiem un atbalsta organizācijām.

Klīnika ir kļuvusi par vietu, kur dzīvnieki saņem ne tikai kvalitatīvu ārstēšanu, bet arī mīlestību un aprūpi. SIA “AmoVet” nepārtraukti pilnveido savus pakalpojumus, ieviešot inovācijas, kas palīdz dzīvniekiem ātrāk atgūties. “Ludzas un Latgales reģionā mēs esam jaunums – klīnika, kas apvieno mūsdienīgu pieeju un ilgstošu pieredzi,” ar lepnumu saka Jeļena.

Šis stāsts ir pierādījums tam, ka, ja ir deģsmē, neatlaidība un atbalsts no tuviniekiem, sapņus var pārvērst realitātē. Jeļenas klīnika ir vairāk nekā tikai biznesa projekts – tā ir vieta, kur dzīvnieki tiek glābti, ārstēti un mīlēti. **LL**

Diāna KISELOVA,
LLKC Ludzas biroja
ekonomikas konsultante
tālr. 25577632
e-pasts:
diana.kiselova@llkc.lv

MEŽSAIMNIECĪBA

PIEVĒNIJIES ES INICIATĪVAI “PAR 3 MILJARDIEM KOKU VAIRĀK”!

Pavasaris ir koku stādīšanas laiks – īstais brīdis, kad ar vienkāršu, taču nozīmīgu rīcību mēs varam uzlabot gan savu apkārtni, gan dot ieguldījumu plašākā, Eiropas mēroga mērķī. Tā ir iespēja apvienot rūpes par dabu ar aktīvu līdzdalību sabiedrības kopīgā labuma veidošanā.

Eiropas Savienības iniciatīva “Par 3 miljardiem koku vairāk” paredz līdz 2030. gadam būtiski papildināt koku daudzumu visā ES teritorijā, lai veicinātu bioloģisko daudzveidību, mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi un atjaunotu ekosistēmas.

Koki nodrošina dažādas priekšrocības: piesaista oglekli un palīdz pielāgoties klimata pārmaiņu sekām, tie ir bioloģiskās daudzveidības rezervuārs un nodrošina patvērumu daudzām sugām, tie attīra gaisu un ūdeni, atdzesē pilsētas, aizsargā augsni, ir vieta atpūtai, kā arī veido estētisku apkārtni. Nepārprotami – koki ir viens no svarīgākajiem dabas resursiem, kas ne tikai palīdz mazināt klimata pārmaiņu ietekmi, bet arī uzlabo dzīves kvalitāti gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem. Tāpēc šī iniciatīva ir īpaši nozīmīga un atbalstāma.

Ikviena ir aicināts pievienoties ES iniciatīvai “Par 3 miljardiem koku vairāk” – individuāli vai kopā ar ģimeni, draugiem, kolēģiem vai skolasbiedriem.

Kā piedalīties iniciatīvā?

1. Iestādi koku – savā dārzā, pie mājas, skolā, pagalmā, uzņēmuma teritorijā vai kopienas vietā. Nav minimālā vai maksimālā koku skaita ierobežojuma.

2. Reģistrē to ES kartē – apmeklējiet iniciatīvas tīmekļa lietotni *MapMyTree* <https://mapmytree.eea.europa.eu/> un pievieno savu koku globālajai kartei.

3. Iedvesmo citus – dalies ar savu stāstu sociālajos tīklos, izmantojot mirkļbirku **#3BillionTrees**.

Vietnē <https://mapmytree.eea.europa.eu/> ir iespējams apskatīties, kā ar iniciatīvas ieviešanu veicies citiem, kā arī sniegt savu ieguldījumu.

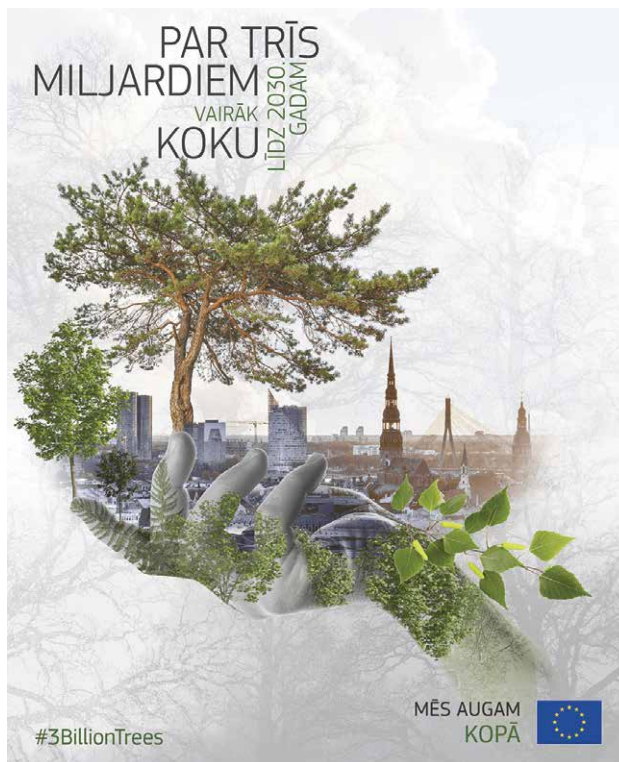
Tīmekļa pārlūkprogrammā *Google Chrome* ir iespējams lietotni *MapMyTree* tulkot latviešu valodā, lai būtu ērtāk aizpildīt informāciju par iestādītajiem kokiem.

Reģistrējot savu iestādīto koku iniciatīvas tīmekļa lietotnē *MapMyTree*, būs jāizveido savs konts individuāli vai organizācijas vārdā, jānorāda koka atrašanās vieta (aptuveni, karte ir interaktīva), kā arī jānorāda koku suga, iestādīšanas datums, koku skaits un cita pamatinformācija.

Ikviena var palīdzēt īstenot apņemšanos – līdz 2030. gadam visā ES iestādīt vēl vismaz trīs miljardus koku, ziņojot arī par kokiem, kurus iestādījis ES teritorijā jau no 2020. gada 20. maija, kad tika pieņemta ES Biodaudzveidības stratēģija, ja vien šie stādījumi atbilst solījuma prasībām.

• Īstais koks īstajā vietā īstajam mērķim – iestādītajiem kokiem jāuzlabo bioloģiskā daudzveidība un klimats, tiem jābūt piemērotiem konkrētajiem stādīšanas apstākļiem.

• Tiem ir jābūt papildu iestādītiem kokiem (ārpus meža

teritorijām), nevis ierastās stādīšanas ietvaros stādītiem kokiem. Šī iniciatīva neattiecas uz mežu atjaunošanu un nebūs piemērota arī plantāciju mežiem. Jāstāda papildu koki – piemēram, neizmantojamās lauksaimniecības zemēs, degradētās teritorijās, industriālos objektos, parkos, infrastruktūras objektos, savā dārzā, pie mājas u. tml.

• Jāstāda tikai vietējās koku sugas, ja vien nav pierādīts, ka tās vairs nav piemērotas prognozētajiem klimatiskajiem, augšnes un hidroloģiskajiem apstākļiem.

• Nedrīkst stādīt invazīvas svešzemju sugas.

• Nedrīkst stādīt jutīgos biotopos vai negatīvi ietekmēt tos. Šādi biotopi ir, piemēram, kūdrāji, mitrāji un platības ar augstu ekoloģisko vērtību, tostarp apgabali ar augstas dabas vērtības lauksaimniecību.

• Jānodrošina, lai iestādītie koki laika gaitā augtu un ne tiktu nocirsti vismaz vairākus gadu desmitus.

Eiropas Komisijas iniciatīva “Par 3 miljardiem koku vairāk” ir daļa no Eiropas zaļā kursa, kura mērķis ir līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. Šogad Latvijā īpaši pievērsīs uzmanību šīs iniciatīvas aktivizēšanai. Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra filiāle Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sadarbībā ar ieinteresētajām organizācijām veiks iniciatīvas aktivizēšanas kampaņu, rosinot organizācijas, iestādes un individuālus aktīvistus iesaistīties un piedalīties koku stādīšanā un reģistrēšanā.

Projektu atbalsta Meža attīstības fonds

BRISELES GAITEŅOS

VIRZĪBA UZ VESELĪGĀKU AUGSNI EIROPĀ

Eiropas Parlaments un Padome aprīlī panākuši provizorisku politisko vienošanos par Augsnes monitoringa un noturības direktīvu, kuras ieviešanu iniciējusi Eiropas Komisija (EK).

EK norāda, ka šis ir svarīgs solis, lai risinātu neatliekamās problēmas augsnes veselības jomā, kas ietekmē katru Eiropas valsti, pārtikas ķēdes noturību un ekonomiku plašāk. Jaunais likums arī palīdzēs uzlabot augsnes noturību pret dabas katastrofām, karstuma viļņiem un ārkārtīgiem laikapstākļiem, kā arī citām kritiskām vides problēmām, piemēram, eroziju, piesārņojumu un bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Jaunās direktīvas galvenais mērķis ir ieviest sistēmu augsnes veselības uzraudzībai visā ES, kas ir pragmatiska, elastīga un balstīta uz valstu augsnes monitoringa sistēmām. Ņemot vērā augsnes sarežģītību, direktīva atstāj lielu elastību dalībvalstīm, lai pielāgotu savu pieeju vietējiem augsnes apstākļiem.

Atbilstoši ES Kopējās lauksaimniecības politikas vienkāršošanas programmai direktīvas pakāpeniskā pieeja saglabās zemu slogu dalībvalstīm. Vienošanās starp Parlamentu un Padomi nosaka termiņu pagarinājumu EK ierosinātās direktīvas īstenošanai. Turklāt tās dalībvalstis, kurām tas būs nepieciešams, varēs saņemt EK palīdzību, lai veiktu augsnes paraugu ņemšanu, testēšanu un arhivēšanu. Direktīva arī neuzlikts zemes īpašniekiem un zemes apsaimniekotājiem, tostarp lauksaimniekiem, pienākumus uzraudzīt vai uzlabot augsnes veselību un noturību.

Vienošanās paredz šādus galvenos pasākumus, kas dalībvalstīm jāveic:

- izveidot visaptverošu un saskaņotu, tomēr elastīgu augsnes veselības uzraudzības sistēmu ar veselīgas augsnes kritērijiem;
- sniegt atbalstu augsnes apsaimniekotājiem, lai uzlabotu augsnes veselību un noturību;
- samazināt zemes pārņemšanas, piemēram, ēku un infrastruktūru ietekmi uz augsnes spēju nodrošināt

citus ekosistēmu pakalpojumus, vienlaikus neliedzot atļaut šādas darbības;

- noteikt potenciāli piesārņotās vietas un pārvaldīt tās, lai novērstu riskus cilvēku veselībai un videi, vienlaikus ievērojot principu "piesārņotājs maksā".

Eiropas Parlamentam un Padomei tagad būs oficiāli jāpieņem jaunā direktīva, lai tā varētu stāties spēkā. Tā stāties spēkā 20 dienas pēc tās publicēšanas ES Oficiālajā Vēstnesī, un pēc tam dalībvalstīm 3 gadu laikā būs jāievieš valsts sistēma, lai direktīva darbotos.

Augsnes degradācija un piesārņojums rada ievērojamus riskus nodrošinātībai ar pārtiku un nekaitīgumam, bioloģiskajai daudzveidībai, noturībai pret klimatu un ārkārtīgiem laikapstākļiem. Pašlaik 60 līdz 70% ES augsnes ir neveselīgā stāvoklī. Piemēram, katru gadu erozijas dēļ tiek izskalots miljards tonnu augsnes, kā rezultātā tiek lēsts, ka lauksaimniecības produktivitāte gadā samazinās 1,25 miljardu eiro apmērā. Ar augsnes degradāciju saistītās izmaksas tiek lēstas vairāk nekā 50 miljardu eiro apmērā gadā.

LAUKAUGU PROGNOZES – PIESARDZĪGI POZITĪVAS

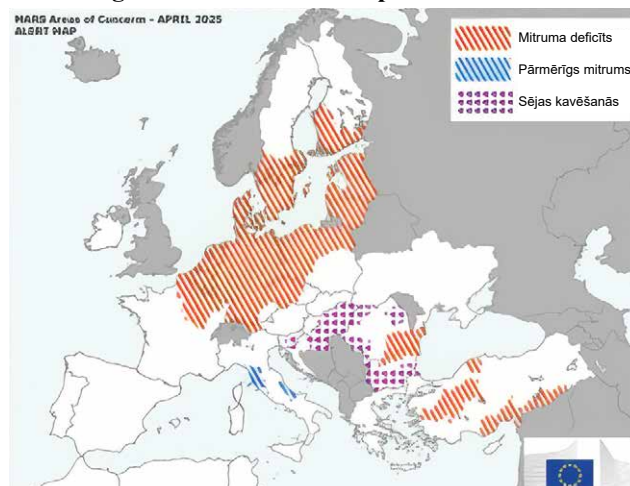
Bagātīgie nokrišņi uzlabojuši labas ražas izredzes Dienvidēiropā, bet nokrišņu trūkums un sausums Centrāleiropā un Ziemeļeiropā, īpaši Francijā, Vācijā un Polijā, rada bažas par ziemāju augšanu un agrīnu attīstību, informē ES Kopīgais zinātnes centrs.

Sausi apstākļi šajā pavasarī bija novēroti lielos Centrāleiropas un Ziemeļeiropas reģionos, tostarp Francijas ziemeļaustrumos, Beniluksa valstīs, Vācijā, Čehijā, Polijas rietumos un ziemeļos, Dānijā, Zviedrijā, Somijā un Baltijas valstīs. Visos šajos reģionos nokrišņu deficīts ir vismaz 50%, salīdzinot ar vidējo. Lielākajā daļā šo teritoriju pavasara periods ir viens no sausākajiem kopš 1991. gada. Sausie apstākļi un vienlaikus gaisa temperatūra, kas bija augstāka par vidējo, veicināja iztvaikošanu, kas izraisīja paātrinātu augsnes mitruma samazināšanos. Lai gan sākotnēji sausais periods ļāva atgūties no pārmērīgi mitriem ziemas apstākļiem, ir nepieciešams turpmāks lietus, lai izvairītos no cerību samazināšanās par ražu.

Centrāleiropā un Austrumeiropā (Ungārijā, Slovēnijā, Horvātijā, Rumānijas rietumos un austrumos un Bulgārijas dienvidos) divu aukstuma periodu un mitra laika kombinācija no marta vidus līdz aprīļa sākumam aizkavēja pavasara un vasaras kultūraugu sēšanu.

Rumānijas austrumos un Bulgārijas ziemeļaustrumos bažas radīja nokrišņu trūkums – tikai 60% no ilgtermiņa vidējā rādītāja kopš 1. marta. Ziemāju labība tuvojas ziedēšanas fāzei, savukārt rapsis jau zied, un, lai nodrošinātu optimālu augšanu, ir nepieciešami nokrišņi.

Laikapstākļu ietekme uz sējumiem no 2025. gada 1. marta līdz 12. aprīlim

Itālijas vidienē dažos reģionos martā un aprīlī bija pārmērīgi nokrišņi, kā rezultātā augsnes bija pārāk mitras. Ja turpināsies mitrāki apstākļi nekā parasti, ziemāju attīstība varētu tikt negatīvi ietekmēta.

Āfrikas Magribas rietumu reģionā un Ukrainas austrumos ziemas periods bija sauss, kas izraisīja nelabvēlīgus ziemāju audzēšanas apstākļus. Abos reģionos ziemāju sējumi attīstījās vāji, ražas prognozes ir zem vidējās.

Pēc Agri-Press materiāliem informāciju sagatavoja

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2025. GADA JŪNIJĀ

Termins	2025. gada kalendārs																																																
	Majis			Jūnijs							Jūlijs																																						
	1	10	14	15	16	19	20	21	22	23	24	31	1	2	6	15	16	17	20	21	22	25	27	30	1	2	15	16	17	20	21	22	23	25	27	31													
Platību maksājumi																																																	
Valsts atbalsts																																																	
Valsts atbalsts/Projekti un investīcijas																																																	
Projekti un investīcijas																																																	
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																																																	
Mikrouzņēmumu nodoklis																																																	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																																																	
Dabas resursu nodoklis																																																	
Darījumu kvītis																																																	
Skaidras naudas deklarēšana																																																	
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																																																	
Gada pārskats																																																	

LAUKU SĒTĀ

VIETAS IZVĒLAS SAVUS SAIMNIEKUS

Augšdaugavas novada Naujenes pagastā, saimniecībā ar tik nepārprotamo nosaukumu “Zvēru dārzs” saimnieko Vineta Era un viņas vīrs, Turcijas pilsonis Aitačs Ers. No kādreizējiem pilsētniekiem nu kļuvuši par īstiem lauku cilvēkiem. Saimnieki vien piebilst – mēs neizvēlamies vietas, vietas pašas atrod mūs.

– Kā jūs nokļuvāt laukos?

Vineta Era: – Īpašums nav ne manīts, ne pirktis klasiskajā izpratnē. Pēc dienesta zemessardzē, kad jau biju satikusi savu tagadējo vīru, Turcijas pilsoni Aitaču, tikām pie liela suņa, kuram dots vārds Pašā (ģenerālis turku val.). Tolaik mitinājāmies dzīvoklī Daugavpilī un kādā brīdī sapratām, ka tik lielam sunim tur nav, ko darīt, pašiem arī grūti. Sākām lūkoties lauku īpašuma virzienā, un radniecība piedāvāja šo zemi, kuru tagad saucam par savām mājām.

– Attīstījāties klaja lauka vidū?

– Gandrīz. Sākumā bija vasarnīca, bet pamazām izaudzis gan ganāmpulks, gan ēku daudzums un funkcijas. Ja sākumā bija viens suns, tad tagad to jau ir divi, bet pārējo ganāmpulku grūti pat precīzi uzskaitīt. Dzīvnieki bieži vien paši mūs “atrod”, arī sadarbībā ar Latgales zoo. Ir arī ne tik jauki stāsti – pamesti, mugursomā sastūķēti truši un citi nelaimīgie. Pieņemam visus savu iespēju robežās.

– Kuri bija pirmie dzīvnieki pēc suniem?

– Ātri ieinteresējāmies par šķirnes putniem. Pašlaik gan tieši vistu ir diezgan maz – pundurkohini, sudraba leghorni, plikkakļi, korniši, cukurgailiši un zīda vistas. Agrāk bija ap 100 galvu vistu ganāmpulks, šobrīd tikai ap 50, bet pievienojušās citas sugas: *campbell* un Baškīrijas pīles, sešas pērļu vistas (lavandas krāsā un tumšās, kuras apmeklētāji sauc par dinozauriem), no Kauņas atvedām Romas baložus.

– Daudziem jūsu saimniecības dzīvniekiem ir interesanti vārdi.

– Pēc suņa Pašā (ģenerālis) bija likumsakarīgi, ka otrs suns ieguva vārdu ar dienesta pakāpi – Čevušs (seržants turku val.). Viņš ir patversmes suns, kurš sākumā bija nonācis ne visai labu saimnieku rokās, bet tagad dzīvo mūsu saimniecībā. Vēl jāpiemin *koi* jūras-

Foto: no ģimenes arhīva

Vineta Era (57) un Aitačs Ers (52)

SAIMNIECĪBA “ZVĒRU DĀRZS”

* Atrodas: Augšdaugavas novada Naujenes pagastā.

* Reģistrēta preču zīme “Zvēru dārzs”.

* Saimnieki: Vineta Era un Aitačs Ers.

* Platība: 4,2 ha, no kuriem sējumi un mežs aizņem 2 ha.

* Saimniecībā: vistas, pīles, baloži, pērļu vistas, truši, šinšilas, jūrascūciņas, kazas, kaķi, suņi un zivis dīķī.

cūciņas Hūlija un Dons Pedro – viņu vārdi tieši saistīti ar šo dzīvnieku jautrajām savstarpējām attiecībām. Istabas trusi sauc Ierindnieks Raiens. Daudziem ir vārdi, tie kaut kā paši atnāk un loģiski atspoguļo kādu no dzīvnieka izskata vai rakstura iezīmēm.

– Kura saimniecības daļa piesaista lielāko apmeklētāju interesi?

– Droši vien, mūsu izveidotā trušu pilsētiņa. Trušu ir daudz, pašlaik, ja neskaita mazuļus, vairāk nekā 50 – divpadsmit dažādas šķirnes no dekoratīvajiem pundurtrušiem līdz pat milzu gaļas šķirnēm. Cilvēkiem bieži nav saprašanas vai apzināšanās, par kādu dzīvnieciņu uzņēmušies rūpes. Tā bieži viņi atsakās no pundurtrušiem – vienreiz bija 7, citreiz pat 13... Protams, meklējam viņiem arī jaunus saimniekus, kur varu stāstīt pat ļoti pozitīvu pieredzi – piemēram, viena

trušīsa saimnieki, maza meitenīte un viņas vecāki, katru gadu ved savu trušīti ciemos pie viņa vecākiem uz mūsu saimniecību.

– Uzņemat arī citu sugu bēdubrāļus?

– Mums bija vairāki interesanti gadījumi, piemēram, Lociku lidlaukā atrastais gulbis. Savulaik saimniecībā dzīvoja stārķis, kuru siltumnīcā izbarojām ar zivīm. Kad izliku informāciju par viņu sociālajos tīklos, sanāca nepatīkšanas par savvaļas dzīvnieku turēšanu bez īpašas atļaujas. Stārķis tālāk nokļuva “Drauga spārna” pārziņā, kā jau lielākā daļa savvaļas putnu, kuri nevar paši par sevi pilnvērtīgi parūpēties.

– Kā atšķiras dzīve laukos no dzīves pilsētā?

– Palikšana laukos ir sava veida atteikšanās no pilsētas komforta, pie kura mēs bieži vien esam tik ļoti pieraduši. Bet nekādas pilsētas ērtības es vairs nemainītu pret šejienes saullēktu, saulrietu un mēnessgaismu. Daba šeit laukos ir ļoti tuvu – lapsas, stārķi, cēlie gārņi. Protams, daudz laika un uzmanības prasa mājas putnu un citu zvēru norobežošana no visas šīs lauku romantikas – pašu drošības nolūkā. Pilsēta daudz vairāk ieliek cilvēku kaut kādos rāmjos, laukos tā nav.

– Kā Latvijas laukos jūtas Aitačs no Turcijas miljonu pilsētas Stambulas?

Saimnieki pie tēlnieka Valda Grebeža veidotajām dzīvnieku skulptūrām. Kaza saimniecības viesus sagaida jau septīto sezonu, bet baltais zaķis ieradies šogad uz Pūpolsvētdienu.

◀ 15. lpp.

– Mēs precējāmie pirms desmit gadiem Stambulā un kopš tā laika esam šeit, Latvijā. Mēs ar vīru sarunājamies angļu valodā, bet lamāties gan viņš ir iemācījies arī latviski. Stambula ir miljonu pilsēta bez miera, klusuma un privātās telpas, ko turienes iedzīvotāji ļoti izjūt. Tas, ko rāda romantiskos seriālos vai ko redz tūristi greznajās piekrastes viesnīcās, ļoti atšķiras no reālās Turcijas. Aitačs, lai arī dzīves lielāko daļu it kā pavadījis pie jūras, tur nav redzējis ne mieru, ne klusumu, ne dabas skaistumu – visa dzīve sastāvēja no biznesa un naudas pelnīšanas. Rāmi pavadītu laiku un dabu viņš ieraudzīja šeit, Latvijā.

– Ko vēl Aitačs dara Latvijā, izņemot darbu saimniecībā?

– Visa mūsu dzīve ir saimniecībā un saistībā ar to. Turcijā viņš bija restorānu biznesā un to turpina arī šeit – atbilstoši sezonai atveram “ceļmalas kafējnīcu” ar tradicionāliem turku ēdieniem. Ēdiena gatavošana viņa izpildījumā ir kaut kas pavisam cits, nekā gatavoju es. Katrai garšas niansei ir nozīme: ja receptē ir sarkanais

sīpols, tad balto nevar likt, un otrādi.

– No kādiem ienākumiem dzīvo tik liela saimniecība?

– Esmu izdienas pensijā pēc dienesta Latvijas robežsardzē, kas nav mazsvarīgi. Pārdodam arī cāļus, jaunputnus, gaļu, olas un sieru. Daļu ienākumu veido saimniecības apskates maksa, kuru gan cenšamies noturēt ļoti demokrātisku, lai tas būtu visiem pieejamās robežās. Pašlaik ģimenei neatkarīgi no bērnu skaita ieejas biļetes cena ir 8 eiro. Ienākumus dod arī mani hobiji – taroloģija, numeroloģija, astroloģija.

– Kādu plānojat saimniecības tālāko attīstību?

– Galvenā joma, kurā gribam attīstīties, ir izglītojošais darbs ar bērniem – tāds kā “Fermera ABC”. Pēc apmeklētāju intereses redzam, ka tas ir ļoti nepieciešams – bērni paši prasa, bieži vien uzdod dziļākus jautājumus nekā viņu vecāki. Vienmēr esam pievērsuši uzmanību atgriezeniskajai saitei – lai tā ir ne tikai atzīmēšanās sociālajos tīklos, bet tā dziļāk – atgriešanās, atbraukšana ciemos vēl un vēl.

– Kāda nozīme ir būt biedrības biedram?

– Esmu “Tautas putnkopju biedrībā” – tās, pirmkārt, ir ne ar ko neaizstājamas kontaktu iespējas: informācija, viedokļi, dažādi jaunumi, zināšanas un mācības. Ļoti nozīmīga ir arī iespēja “pa tiešo” kontaktēt ar citiem saimniekiem – vaislas materiāla iegādei vai maiņai. Laba biedrība katram tās biedram var dot ļoti daudz.

Laura Brencāne,

Tautas putnkopju biedrība

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
 Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
 Tālrunis: 63050220
 Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
 “Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
 Reģistrācijas Nr. 000740319
 Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
 “Lauku Lapa” var abonēt
 Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

